

A fragment of an ancient papyrus scroll, showing several lines of handwritten Greek text. The scroll is dark brown and has several irregular holes and tears, particularly along the top edge. The text is written in a cursive hand, characteristic of ancient manuscripts. The background is a light, neutral color.

Heprealaiskirje

Raamattutuntisarja

Samuli Siikavirta, PhD

Raamattutuntisarjan suunnitelma

- Johdanto kirjeeseen (su 3.3.)
- Hepr. 1–2 (su 31.3.)
- Hepr. 3–5 (su 21.4.)
- Hepr. 6–8 (su 5.5.)
- Hepr. 9–11 (su 19.5.)
- Hepr. 12–13 (su 26.5.)

ⲑ13 (Papyrus 13), n. 225–250 jKr.

Johdanto Heprealaiskirjeeseen

Kenen kynästä?

- Paavali
  - Varhaisimmat kr., lat. ja syyr. käsikirjoitukset sijoittavat Paavalin kirjeiden joukkoon
- Origenes (n. 185–254): Hyvät perusteet Paavalille; ehdotettu myös Luukasta tai Kleemens Roomalaista (Eusebios Kesarealainen [275–339], Kirkkohistoria, 6.25)
- Paavalin tyyliä jäljitellyt mutta parempaa kreikkaa puhunut kirjoittaja: Barnabas? Kaunopuheinen Apollos?
  - ”Tietäkää, että veljemme Timoteus on päästetty vapaaksi; ja jos hän pian tulee, saan minä hänen kanssaan nähdä teidät. Sanokaa tervehdys kaikille johtajillenne ja kaikille pyhille. Tervehdyksen lähettävät teille ne, jotka ovat Italiasta.” (Hepr. 13:23–24)
  - Vrt. ”Apollos, syntyisin Aleksandriasta, puhetaitoinen (λόγιος) mies ja väkevä raamatuissa.” (Ap. t. 18:24)
- A.J. Gordon (1836–95), Adolf von Harnack (1851–1930) jne.: Priskilla
  - Jos kirjoittaja olisi ollut mies kuten Luukas, Apollos, Barnabas tai Kleemens, kirjoittajan nimeä ei olisi ”häivytetty pois”... (von Harnack)
  - huono, täysin hatusta vedetty argumentti!

Johdanto Heprealaiskirjeeseen

Kenelle ja missä tilanteessa?

- Jerusalemin vainotuille juutalaiskristityille
  - Paineita kääntyä takaisin juutalaisuuteen, kieltää Kristus
  - Kristus on välimies Jumalan ja ihmisen välillä, enkeleitä, Moosesta, ja ylipappeja suurempi
  - Kristus: Poika ja Ylipappi (jonka armo on suurempaa kuin VT:n pappien armo)
  - Vahva pastoraalinen huoli kirjeen vastaanottajista (2:18; 4:15, 16; 5:12–14; 10:22; 12:1–4; 13:1–10)
    - Älkää olko kuin eksoduksen Israel, joka oli tottelematon Jumalalle Mooseksen ja Joosuan aikana – nyt on tullut heitä suurempi, totelkaa Häntä!
- Kirjoitettu Italiassa (*”Tervehdyksen lähettävät teille ne, jotka ovat Italiasta.”* 13:23–24)

Johdanto Heprealaiskirjeeseen

Kirje, saarna vai kommentaari?

- Kirje: Hepr. 13 vaikuttaa kirjeeltä tervehdyksineen ja toivotuksineen
  - Luku 13 voi olla myös lisäys saarnan perään
- Saarna: paljon retoriikkaa, ei alkutervehdyksiä, seuraa tuttua puheen kaavaa
  - Esimerkkejä, todisteita (VT)
  - Johtopäätelmiä
  - Kehotuksia
  - Viittaus puhekontekstiin: ”Ja mitä minä vielä sanoisin? Sillä minulta loppuisi aika, jos kertoisin...” (11:32)
  - UT:n kaunopuheisinta kreikkaa!

Johdanto Heprealaiskirjeeseen

Kirje, saarna vai kommentaari?

- Psalmin 110 kommentaari – tai saarna!
  - ”Herra sanoi minun herralleni: ’Istu minun oikealle puolelleni, kunnes minä panen sinun vihollisesi sinun jalkojesi astinlaudaksi.’” (Ps. 110:1)
  - ”Herra on vannonut eikä sitä kadu: ’Sinä olet pappi iankaikkisesti, Melkisedekin järjestyksen mukaan.’” (Ps. 110:4)
  - Kristus Ps. 110:n täyttymyksenä: esim. Mark. 12:36, Matt. 22:44, Luuk. 20:42, Ap. t. 2:34; Room. 8:34; Ef. 1:20; Kol. 3:1; 1. Piet. 3:21
  - Viittauksia jakeisiin Ps. 110:1 ja 110:4 Heprealaiskirjeessä enemmän kuin mihinkään muuhun VT:n tekstiin: 1:3, 13; 2:5, 8; 5:5, 6, 10; 7:1–10, 17, 20; 7:28–8:2; 10:12, 13; 12:2!
  - Kirjeen kolme osaa (Steve Stanley, ’The Structure of Hebrews’, s. 252–4)
    - Hepr. 1–7: Jeesus Poikana (Ps. 110:1 vrt. Ps. 2:7) vrt. Jeesus Melkisedekin pappeudessa (Ps. 110:4)
    - Hepr. 8–10: Jeesuksen pappeuden teologinen luonne ja merkitys
    - Hepr. 11–13: edellämainitun eettinen sovellutus kristityn käytännön elämään

Johdanto Heprealaiskirjeeseen

Kirjeen rakenne (Steve Stanley, 'The Structure of Hebrews', ss. 270-1)

- Esipuhe 1:1-4
- I. Poika ylimpänä välimiehenä 1:5-7:28
  - A. Enkeleitä suurempi Välimies (1:5-2:18)
    - 1. Suurempi jumaluutensa tähden (1:5-14)
    - 2. Suurempi tarve hänen sanomalleen (2:1-4)
    - 3. Suurempi ihmisyytensä tähden (2:5-18)
  - B. Eksoduksen johtajia suurempi Välimies (3:1-5:10)
    - 1. Suurempi kuin Mooses ja Joosua uskollisuudessa – lukijoiden uskon tarve (3:1-4:13)
    - 2. Suurempi kuin Aaron armossa – lukijoiden luottamuksen tarve (4:14-5:10)
    - (3. Lukijoiden kypsymättömyys – 5:11-6:20)
  - C. Leeviläisiä pappeja suurempi Välimies (7:1-28)
    - 1. Melkisedekin suuremmuus leeviläisiin nähden (7:1-10)
    - 2. Jeesuksen asettaminen Melkisedekin papputeen (7:11-17)
    - Jeesuksen suuremmuus leeviläisiin nähden (7:18-28)

Johdanto Heprealaiskirjeeseen

Kirjeen rakenne (Steve Stanley, 'The Structure of Hebrews', ss. 270-1)

- II. Uuden liiton Välimiehen ylimmäinen virka 8:1–10:39
  - A. Johdanto Kristuksen uuden liiton pappisvirkaan (8:1–13)
  - B. Kristuksen uuden liiton pappisviran selitys (9:1–10:18)
    - Vanha ja uusi temppeli verrattuina toisiinsa (9:1–14)
    - Vanha ja uusi liitto verrattuina toisiinsa (9:15–22)
    - Vanhat ja uudet uhrit verrattuina toisiinsa (9:23–10:18)
  - C. Kehotus, joka perustuu Kristuksen uuden liiton pappisvirkaan (10:19–39)
    - 1. Luottamus jolla astutaan temppeliin (10:19–25)
    - 2. Tuomio Jumalan liiton torjumisesta (10:26–31)
    - 3. Palkkio kestävästä uhrista (10:32–39)
- III. Uuden liiton velvoitteet Jumalan kansalle 11:1–13:19
  - A. Usko lupauksen viipymisestä huolimatta (11:1–12:3)
  - B. Kestävyys Jumalan kurituksen tähden (12:4–29)
  - C. Tottelevaisuus uhrikontekstissa (13:1–19)
- Siunaus 13:20–21
- Kirjeen loppu 13:22–25